Тэргүүний төлчин ярьж байна

—Тарган мал тал бүрийн ашигтай. Малын тарга хүч нэмэгдэж, хасагдах нь гагцхүү харилагаас шалтгаалдаг.

Хавар ногоо эрт ургадаг билчээрийг сонгон нутаглавал зун намрын улиралд тарга хүч сайн авдаг.

Хонь, ямаа өвөл хаврын хүнд хүчир улиралд зутрахын зэрэг цээ төллөсний дараа ихээхэн ядарч доройтож ирдэг тул харилга маллагааг сайжруулж тэжээлэгдэгий нь тогтмол асрамжинд авч цас салхи багатай нөмөр дулаан билчээрт харилж өдөрт 2 удаа усалж долоо хоног бүр хужирлаж байвал сайн.

Зуны улиралд хонийг цэцэг, навч гишүүний далбаа мэтийн гашуувтар ургамалтай, ургац сайн билчээр бүхий газар оторлон, үүр цайхын хирд урьд өдөр мал яваагүй билчээрт билчээж, нарны илч хурцдах үеэр уулын хяр толгойг дагуулан харилж, үдийн халуунд зааглал амрааж хэвтүүлдэг.

Зуны сүүл, намрын эхэн сард хонь, ямаанд тогтмол хужир өгч шорвогонд оруулж байвал тарга хүч хоног хоногоор нэмэгдэж байдаг. Ийм үед хоньчин хүн ажиглалт судалгаа хийж, харилгыг тохируулах хэрэгтэй.

Намар малын авсан тарга хүчийг тогтоохдоо юуны өмнө тогтоож харилах, задгай хэвтүүлэх буюу дулаалга багатай хашаанд хашиx, усаар хангах, холын билчээрт гарахгүй байх нь зүйтэй.

Малын хээл хүндэрсэн ба төллөж байгаа үед нөмөр дулаан нам дор билчээрт билчээх, мөн өдөр бүр усалж тогтуун харилах, шөнийн цагт байнгын жижүүртэй байлгах хэрэгтэй.

Нялх төлийг эхээс гармагц хөхүүлж цатгаад эхэд нь үнэрлүүлж сайн дасгавал төлөө голох, сүү шим муудах, эцэж ядрах явдал гардаггүй.

Нялх төлийг дулаан байранд эхтэй нь байлгахын хамт торниод ирэхээр нь өглөө оройн цагаар эхтэй нь хотны гадуур тоглуулж, бага зэрэг цагаан өвс идүүлж эхийгээ чөлөөтэй хөхөх боломжоог олговол торнилт, махжилт, эрүүлжилтэнд нь ашигтай байдаг. Ер нь нялх төлийн гол арчилгаа нь юуны өмнө хэвтрийг сольж зузаан бууц, сүрэл, цагаан өвс дэвсэх, цадтал хөхүүлэх нэмэгдэл сүү бусад тэжээл өгөх явдал мөн гэж Мөнгөнморьт сумын «Улаанбаатар» нэгдлийн 4 дүгээр бригадын хоньчин, 1965 оны тарга хүчний аймгийн аврага Дашийн Сэдэд гуай ярьж байна.

Д. Тогтох

Ганцхан өдөрт

Баянцогтын САА-н контор, авто машиний гарааш, үйлчилгээний газруудын ажилтан, ажилчид саяхан хөөвөр хялгас авалтын нэг өдрийн субботникийн ажил зохион 288 кг хөөвөр, хялгас авсаны дотор барилгачин Гэндэн, Мядаг, ня—бо Самданхүү, цэцэрлэгийн ажилчин Ханд сүрэн, холбоочин Гомбо, Цэрэнсодном, САА-н дарга Чойжилжав нарын зэрэг хүмүүс амласан үүргээ биелүүсний гадна жолооч Очирбат бригадын дарга Бат—Очир, сумын орлогч Балжирцогт нар тус бүр 7 кг хөөвөр, хялгас авч субботникийн ажилд бусдаасаа илүү оролцов.

* * *

Төлөөр мал өсне

Тус аж ахуйд энэ хавар 10915 хонь төллөхөөс 8841 хонь төллөж төлийн бойжилт 92,5 хувьтай байгаагийн гадна үржил хонины фермийн 22 төлчин САА—гаас төл хүлээн авах талаар гаргасан болзлыг хангасны дээр хоньчин Баавгай 411 хониноос 411 хурга, Цэрэн—Очир 540 хониноос 540 хурга, Юндэн 479 хониноос 480 хурга, Санжаа 546 хониноос 546 хурга бойжуулан авч бусад малчдаасаа тэргүүлж явна.

Мөн үнээний төл бойжилт 89, 6 хувьтай байгаа бөгөөд төлчин Базаррагчаа 25 монгол үнээнээс 25 тугал бүрэн бойжуулсан байна.

Мөн тэмээчин Дамбаагийн 26 гунжин ингэ ботголохоос 24 ингэ ботголж төл нь бүрэн бойжиж САА-н захиргаа, ҮЭ—ийн нэгдсэн хорооноос гаргасан болзлыг хангаад байна.

Б. *Очирбат*

Замчид талархаж байна

Саяхан аймгийн Эрүүлийг хамгаалах газраас төрөл бүрийн их эмч нараар бүрэлдсэн шинжилгээ, эмчилгээний өвч бүрэн хэрэглэл бүхий эрүүлжүүлэх сурталчлах бригад Бэтсүмбэр сумын төвд ирж төмөр замын Мандал өртөөний төв, зам шугамын ажилчид тэдний гэр бүлийнхэнд үйлчилж сайхан тусламж үзүүллээ.

Энэ бригадынхан зөвхөн өвчтөнд эмнэлгийн тусламж үзүүлэх тэдий биш улмаар элдэв өвчнөөс урьдчилан сэргийлж эмнэлэг гэгээрлийн, суртал нэвтрүүлгийн лекц яриа, үдэшлэг уулзалт зэрэг хэд хэдэн хэлбэрийн ажил зохиосонд төмөр замчид талархаж байна.

Б. *Ламзав*

Барилгын ажил сайхан

—Ямарч ажлыг хийхэд цагийг хуваарилан ашиглах явдал хамгийн үр дүнтэй болдог гэж би санадаг.

Би бригадын даргаас өдрийн 8 цагт хийх ажлаа хүлээж аван гуут ямарч ажил байлаа гэсэн 1—2 цагийн өмнө заавал дуусгах хувийн нарийн төлөвлөгөө хийж нөхөдтэйгөө ярилцан бие биеийнхээ дэмээр ажиллаж өдрийн ажлыг 1—2 цагийн өмнө дуусгаж өөр шинэ ажил авч хийдэг.

Мөн өдрийнхөө ажлыг дуусгаад маргаашийнхаа ажлын багаж болон бусад бэлтгэлүүдийг хийж шаардлагатай үед шөнө ч ажилладаг.

Өрлөг хийх үед тал тоосгыг өрөхгүй хаях явдал байдаг.

Энэ бол буруу бөгөөд барилгын чанарыг алдагдуулахгүйгээр булан тоосгыг ч хаяхгүй нэг захаас нямбайлан өрж болдог юм.

Би ажлаа дор дор нь нарийн шалгаж тухай бүр засаж сайжруулж явдгаас гологдол гардаггүй юм.

Шавардлаганд зуурмагийн найрлагыг их анхаармаар байдаг.

2 дугаар шавардлаганд 9 насилки элсэнд 1 сав цемент, 2 хувин шохой хийж 25 маркийн зуурмаг ашиглах хэрэгтэй байдаг бол 1 дүгээр шавардлаганд 50 маркийн зуурмаг хэрэгтэй байдаг.

Тэгэхдээ өтгөн шингэнийг нь тохируулах шаардлагатай юм.

Би дандаа шавар, өрлөг дээр ч ажилладаг хүн бишээ.

Зарим үед ажлын шаардлагаас өөр юм хийдэг.

Хүн ажлыг хийе л гэж бодвол болдог юм гэж би ойлгодог.

Ер нь ажлын төлөвлөгөөг нарийн баримтлан ажиллаж хамт олонтойгоо эвтэй байвал ажлын үр дүнд хүрдэг гэж санадаг.

Би зарим сард 1600 төгрөг хүртэл цалин авч элбэг хангалуун амьдарч байна гэж Намсрай сэтгэл дүүрэн ярив.

Намсрай сүүлийн хэдэн жилд аймгийн төв, сумдад 10 шахам барилга барилцаж, тээврийн товчооны барилгыг өөрөө бие даан өрж дуусгасан ба 1964 онд СХ—ийн гавшгайчийн үүрэг авч ажиллан төлөвлөгөөгөө 217 хувиар биелүүлж улсдаа 20 гаруй мянган төгрөгийн ашигтай ажиллаж аймгийн их барилгын 1964 оны аврага барилгачин цолыг хүртжээ.

Цаашид идэвхи хүч нь улам оргилон 1965 оныхоо төлөвлөгөөг 131,8 хувиар давуулан биелүүлсэн ба 1966 оны 1 дүгээр улирлын төлөвлөгөөг 144,3 хувиар биелүүлсэн байна. Одоо МАХН—ын 15 дугаар их хурал, улс хувьсгалын 45 жилийн ой, барилгачдын 40 жилийн ойдоо хөдөлмөрийн өндөр амжилтаар бэлэг барихаар шуурхайлан ажиллаж байна.

Ж. *Төмөрсүх*

Малын эмч, дарга

Малын бага эмч Ган—Очир Гачууртын САА—д үнээн саалийн хоёрдугаар бригадын даргаар ажилладаг.

Түүний удирдсан бригад 1965 онд сүүний төлөвлөгөөг 100 хувь, гарсан төлөө 93 хувь бойжуулж өвс хадлангийн төлөвлөгөөг 114,9 хувь, төрөл бүрийн ноосны төлөвлөгөөг 100—183 хувиар биелүүлэв.

Малын зүй бусын хорогдлыг бүрэн зогсоож, хамуутай 619 үхрийг 4—5 удаа эмчлэн эрүүлжүүлсэн юм.

Түүнчлэн бригадын төвийг тохижуулах талаар онцлон анхаарч улаан булан, контор, сүү хүлээн авах нэгдсэн байр, склад зэрэг барилгуудыг бариулж ашиглалтанд оруулжээ. Ган—Очир Гачууртын САА—д ажилласан хугацаандаа 3000 гаруй малын хамуу өвчнийг гардан эмчилж эрүүлжүүлсэн ба одоо бригадын хэмжээгээр эргүү, цагаан хорхой өвчнийг устгаж боом, цусан халдварт зэрэг өвчнүүд гарахаа больсон байна.

Намын гишүүн Ган—Очир малчид, саальчдад зоо-мал эмнэлгийн анхны мэдэгдэхүүн эзэмшүүлэхийн тулд суурийн сургуулийг зохион байгуулан хичээллүүлж 3 малчныг малын санитарын мэргэжилд, 4 саальчдыг үнээний хөх дэлэнд илэлт хийх, тэжээл арчилгааг тохируулж их сүү оруулах аргад сургасан байна.

*Б. Дорж*сүрэн

Амтлаг хоол

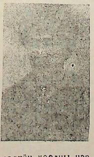

Эрдэнэ сум-нэгдлийн гуанзны үүдэнд олон машин зогсчээ. Дотор нь ортол олон хүн хооллож байлаа.

—За ямар хоол байна гэхэд 20 гаруй төрлийн хоолны нэр авч өглөө.

Захиалсан хоол ч түргэн ирэв. Амт чанар нь гойд сайн байв. Тэндэхийн ахлагч тогооч Дэгээтэй би уулзав.

Та тогооч хийгээд удсан уу? хэдэн төрлийн хоол хийдэг вэ?

—Би 10 жил тогооч хийж байна. 40 гаруй нэр төрлийн хоол хийж чадна.

Одоо ч 10 гаруй нэр төрлийн хоол хийж байна. Зарим материал нь дутаад олон хоол хийж болохгүй юм. Бид хоолыг гол төлөв захиалгаар хийдэг. Намрын нядалсан малын толгой цувдайг бүгдийг авч 8 нэр төрлийн хоол хийж худалдаад 20 гаруй мянган төгрөгийн орлого оруулсан гэлээ. Дэгээ бас сайхан талх боов хийдгээрээ хамт олондоо алдаршсан хүн юм. Зөвхөн өнгөрсөн онд 5 тонн гаруй талх, 1 тонн шахам боов хийж хөдөлмөрчдийн хэрэгцээнд гаргажээ.

Д. Дондогдорж

АПН

Булгын билчээр

Дорнод казакийн нутаг Алтай уулын ой тайгаас казакийн анчид булга агнадаг.

Булгыг эндээс өөр газар нутагшуулж болох боловуу гэдгийг туршиж хэдэн жилийн өмнө хэдэн арваад булга Зайлийн Алатау гэдэг уулын ойд аваачиж тавьсан нь ор сураггүй алга болжээ.

Булга бол ихэвчлэн самраар хооллодог учир хуш байхгүйгээс булга тогтсонгүй гэж эрдэмтэд үзжээ.

Догшин Иван хааны үед Псков, Новгород, Киров зэрэг умарт Оросын мужуудын хуштай ойд урьд эрт цагт булга маш элбэг байсан гэдэг. Гэтэл ой моды нь огтолж үгүй болгосноос тэндэхийн булга алга болсон юм. Хушжуулах бас хялбар ажил биш. Хуш мод их удаан ургадаг, ялангуяа эхний 15—18 жилд бүр ч удаан. Иймээс хуш тарьж ургуулах гэдэг бол хүн нэгэн үедээ хүч хүрэхгүй ажил.

Ойчид нас гүйцсэн хуш модны мөчрийг авч нарсанд суулгаж ургуулах туршлага хийсэн нь сайн үр дүн өгөв.

Ингэж суулгаж ургуулах нь үрээр ургуулснаас 4—5 дахин хурдан ургаж 3—5 дахь жилдээ самар өгч эхэлсэн байна. Казакийн ойчин Александр Ковалевский, ургамал зүйч Валинтина Рубаник нарын энэ туршлага амжилттай болж хушийг мөчрөөр ургуулах ажлыг энэ хавраар Кустанай мужийн нарсан ойд гурван га газар дээр хийхээр төлөвлөж уг ажил эхлээд байна.

Энэ таван жилд казакчууд 100 мянган га газар нарс суулгахаар шийдвэрлэсэн бөгөөд энэ нарсан ойг хушны ой болгож болох уу гэвэл эрдэмтэд болох юм гэж үзэж байна.

Хэрэв энэ эхлэл бүтэмжтэй болбол казак улсын улс ардын аж ахуй жил дутам олон мянган тонн самар авдаг болохын хамт уг ой нь булга өсгөх билчээр болох юм.

Хэмжүүрийн үйлчилгээнд тавих хяналтыг сайжруулъя

Тус улсын үйлдвэр, худалдаа хөдөө аж ахуйн болон улс ардын аж ахуйн бүхий л салбарын ажилд орчин үеийн нарийн ажиллагаатай хэмжүүр ба хэмжих хэрэгсэл өргөн нэвтэрч байна. Сүүлийн жилүүдэд нам засгаас хэмжүүр ба хэмжих хэрэгслэлийн аж ахуйг хөгжүүлж түүний материаллаг баазыг бэхжүүлэх талаар хэд хэдэн чухал тогтоол гаргасан юм.

Эдгээр арга хэмжээний үр дүнд үйлдвэр үйлчилгээний газрууд төрөл бүрийн хэмжүүрийг ажилдаа өргөн хэрэглэж хөдөлмөрчдийг хэмжүүрээр үйлчлэх ажил сайжирсаар байна.

Гэтэл манай зарим үйлдвэр худалдааны байгууллагууд хэмжүүрээр хөдөлмөрчдөд үйлчилэх үйлчилгээг анхаарч үзэхгүй түүнд тавих хяналтыг сулруулснаас боловсон худалдааны зарчмыг зөрчиж, хүмүүсийг хохируулах явдал мэр сэр үзэгдэж байна. Аймгийн Хүнсний комбинат бүрэн биш хэмжүүрийг үйлдвэрт ашиглаж байснаас болж баталгаатай жингээс дутуу хүнсний бараа үйлдвэрлэн худалдаанд шилжүүлж хөдөлмөрчдийг 1 талхна с 150—400 грамм талхаар хохируулах, хотын худалдааны энгийн номын дэлгүүрийн худалдагч Лхам кг үгүй гэдэг нэрийдлээр нимгэн цаасыг ширхэглэн худалдаж хөдөлмөрчдийг 400 гаруй төгрөгөөр хохируулж байсан зэрэг ноцтой дутагдал илэрч байв.

Түүгээрч барахгүй худалдагч Хишигтогтох сүүг литрийн хэмжээнд хүргэхгүй хэмжиж хүмүүсийг хохируулсан ба тогооч Дашзэвэг айраг шанагалан худалдаалж байлаа. Мөн олонх худалдааны хүмүүс литрийн хэмжүүргүй гэж шингэн зүйлийг варений шил болон шанагаар хэмжих, кгаар хэмжигдэх чихэр цаас мэтийн зүйлийг тоолж багцаалдан худалдаж орчин үеийн боловсон худалдааны зарчим зөрчиж хэмжүүрийн үйлчилгээг сулруулан БНМАУ—ын Сайд нарын Зөвлөлийн удаа дараагийн тогтоол төрөл бүрийн хэмжүүрийг ашиглах тухай дүрмийн заалтуудыг хангалтгүй биелүүлж байгаа явдал олонтой байна.

Энэ учраас хэмжих хэрэгслэлийн заавар дүрмийг янз бүрийн хэлбэрээр зөрчиж буруу зөрүү ажиллагаатай хэмжүүрийг худалдаа үйлчилгээнд хэрэглэсэн гэм буруутай хүмүүст захиргааны болон хуулийн хариуцлага хүлээлгэдэг гэдгийг санаж БНМАУ-ын Сайд нарын Зөвлөлийн 1965 оны 230 дугаар тогтоолын заалт бүрийг хэрэгжүүлэн жин хэмжүүрийн талаар тавих хяналт шалгалтын ажилд олон нийтийн хүчийг өргөнөөр оруулан илэрсэн зөрчил дутагдалтай шийдвэртэй арга хэмжээ авч байх явдал бүх нийтийн үүрэг болж байна.

З.*Батсүх*

Ногоо тасгийн даргатай уулзахад

—Манай ногоо тасаг энэ жил 300 га газар төмс, 40 га газарт идэшний ногоо үүнээс 29 га—д үрийн ногоо тариална. Тариалалтын өмнө 240 га газар 5330 тонн бордоо цацаж бүх талбайн хаа 90 хувийг бордоод байна.

Мөн 300 квм газар парник байгуулан улаан лоолийн үр суулгана. Үрийн эх ногоо болох шар лууван, орос сонгино, манжин сармис зэрэг ногоонуудын газрыг боловсруулан үр авах ногоог тарьж байна. Манай тасгийн бригадуудын хооронд социалист уралдаан өрнөж хаврын ногоо тариалалтын ажил богино хугацаанд дуусах төлөвтэй байна гэж Жаргалантын САА—н ногоон тасгийн дарга Пүрэвдорж гуай ярив.

Д.Бавсандорж, Г.Сүхбаатар

Гэрлэлт ба гэр бүлийн тухай хуулийн зөвлөлгөө

БНМАУ—ын гэрлэлт ба гэр бүл асрамж тэтгэмжийн хууль нь гэр бүлийг бэхжүүлж, үр хүүхдийн эрх ашгийг бүх талаар хамгаалан гэр бүлийн харьцаанаас үүсэн гарч болох элдэв гэмт хэрэг зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх чухал ач холбогдолтой юм. Иймд учраас хуулийг биелүүлэхэд бүртгэлийн талаар хөдөлмөрчдөөс доор дурьдсан зүйлийг зайлшгүй мэдсэн байвал зохино.

1. ТӨРӨГСӨД

1951 оны 1 р сарын 1-нээс хойших төрсөн хүүхэд бүр төрөлтийг нь бүртгүүлсэн тухай гэрчилгээтэй байхын дээр хүүхдийг төрсөн өдрөөс нь хойших 30 хоногт багтааж иргэний гэр бүлийн байдлыг бүртгэх төв орон нутгийн аль тохиолдох газарт бүртгүүлэн зохих гэрчилгээг авах ба дурьдсан хугацаанаас онцлох шалтгаангүй хожимдвол хариуцан бүртгүүлэх үүрэгтэй хүмүүст хуульд заасан журмаар зохих торгууль оногдуулна.

Гэрчилгээнд бичигдсэн овог нэр, төрсөн, бүртгүүлсэн, он, сар өдөр нь ямар ч засваргүй байвал зохино. Ямар нэгэн тоо буюу үсэг засвартай байвал хүчингүйд тооцогдоно.

Төрөлтийн гэрчилгээ нь уул хүүхдийг хүүхэд асрах газар цэцэрлэг, сургуульд элсүүлэх болон хүүхдийн эцэг эхэд олгох тэтгэвэр, тусламж, эхийн алдар одон авах хүүхдийн насны ой тэмдэглэх, иргэний харъяалал тогтоох, паспорт олгох, насыг хууль ёсоор тогтоох зэрэгт албан ёсны үндсэн баримт учраас маш гамтай хадгалбал зохино.

2. ГЭРЛЭГСЭД

Гэрлэх явдал сайн дурын хэрэг боловч нэгэнт гэрлэвэл гэрлэлтээ заавал бүртгүүлсэн байх журамтай.

1951 оноос өмнөх ба хойших хугацаанд гэрлэгсэд нь гэрлэгсэн тухайгаа иргэний гэр бүлийн байдлыг бүртгэх аль нэгэн байгууллагад заавал бүртгүүлж гэрчилгээ авснаар тэдгээрийн хоорондгэр бүлийн талаар хууль ёсны эрх үүснэ.

Гэрлэлтээ хууль ёсоор батлуулаагүй иргэдээс төрсөн хүүхдийг эхийн нэрээр овоглон бүртгэх ба эцэг нь хүүхдээ тэжээн тэтгэх үүргээс чөлөөлөгдөхгүй боловч хүүхэдгүйд тооцогдон хүүхэдгүйн татварыг төлнө.

3. ХҮҮХЭД

Нэг нас хүрээгүй хүүхдийг үрчлэн өгөх буюу авахыг хориглох боловч эцэг эхгүй болж ганцаараа үлдэх, эх нь нас барсан буюу хөхөөрөө тэжээх боломжгүй бололцоотой өөр эх үрчлэн авахыг хүсэх хүүхдийн төрсөн эцэг эхийн эрүүл мэнд ахуй байдлаас болж уул хүүхдийг өсгөн бойжуулах нөхцөл үнэхээр үгүй бол өгч авч болох бөгөөд түүнээс өөр нэг нас хүрээгүй хүүхдийг бусдад үрчлүүлж үл болно.

Хүүхдийг үрчлэн авч байгаа эцэг эх нь гэрлэлтээ заавал батлуулсан байхын дээр хоорондоо ямар нэг маргаангүй байх ёстой.

Уул хүүхдийн төрөлтийг анх бүртгүүлж авсан гэрчилгээ нь үрчлэн авсан эцэг эхэд үрчлэлтийн гэрчилгээний хамт шилжин хадгалахдаа бусдад үрчлэгдсэн тухай тэмдэглэлийг төрөлтийн гэрчилгээнд бүртгэгч байгууллагаас хийсэн байна.

4. ГЭРЛЭЛТИЙГ ЦУЦЛАХ

Иргэний гэрлэлтийг гагцхүү шүүхийн байгууллагаас цуцлах шийдвэр гаргах бөгөөд түүний үндсэн дээр иргэний гэр бүлийн байдлыг бүртгэх байгууллагад бүртгүүлснээр гэр бүлийг цуцалсанд тооцно.

Шүүхийн байгууллага уг асуудлыг нарийн хянаж цуцлах эсэх тухай шийдвэр гаргадаг юм.

Шүүхээс гэрлэлтээ цуцлуулах шийдвэр гаргуулсан боловч иргэний гэр бүлийн зохих байгууллагад бүртгүүлж гэрчилгээ аваагүй бол уул гэр бүл хүчин төгөлдөр хэвээр байна.

Иргэний гэр бүлийн байгууллагад салалтаа бүртгүүлээгүй байгаад дахин бусадтай гэрлэвэл хоёр эхнэр буюу нөхөртэйд тооцогдон хариуцлага хүлээнэ.

5. НАС БАРАГСАД

Амиа хорлосон буюу бусдад хорлогдсон, гэнэтийн аюулаар нас барагсадыг 48 цагийн дотор бусад шалтгаанаар нас барагсадыг 15 хоногийн дотор иргэний гэр бүлийн байгууллагад бүртгүүлж гэрчилгээ авснаар тэр талийгаач данснаас хасагдах бөгөөд дурьдсан хугацаанаас хүндтэй биш шалтгаанаар бүртгүүлэх хугацааг хэтрүүлбэл хариуцах хүмүүст торгууль зэмлэл хүлээлгэнэ.

Нас барагчийн гэрчилгээг түүний гэр бүл эцэг эх үр хүүхэд төрөл төрөгсөд нь дурсгал болгон хадгалахын хамт уул гэрчилгээ нь тэжээгчээ алдсаны болон бусад тэтгэвэр тусламж авахад үндсэн баримт болно.

Нас барагчийн паспорт гэрлэлт төрөлт, үрчлэлтийн гэрчилгээнүүдэд иргэний гэр бүлийн байдлыг бүртгэх байгууллагын ажилтан нараар тухай бүрд нь тайлбар тэмдэглэл хийлгэж байх хэрэгтэй.

Г.*Даваасамбуу*

Сонин автобус

1832 онд Англи улсын Лондон Бирмингем хоёр хотын хооронд сонин автобус явдаг байжээ. Уг автобус нь 50 хүний суудалтайгаас 22 суудал нь ерийн автобусных шиг далд боловч 28 суудал нь автобусны дээр ил юм.

Автобусны өмнө 100 алхамын зайтай явган хүн явах замд саад тохиолдвол өдөр улаан дарцагаар шөнө улаан дэнлүүг толгой дээрээ өргөж дохио өгч зогсооно.

Замч яваад л байвал автобус явсаар байдаг байсан юм гэнэ.

С.Уртнасан

Хариуцлагатай эрхлэгч Н. МӨНХӨӨ

(Х—00908) «Анхдугаар таван жил» сонины үйлдвэрт хэвлэв.

Намын кабинет 40

Орон бүхний пролетари нар нэгдэгтүн!

ТАВАН ЖИЛ

Төв аймгийн намын хороо, А.Д.Х. Гүйцэтгэх захиргааны сонин.

19 дэх жилдээ | №40 (1537) | 1966 оны 5 дугаар сарын 30 | ДАВАА

БНМАУ—ын Ардын Их Хурлын сонгуульд амжилттай бэлтгэе

БНМАУ—ын Ардын Их Хурлын 6 дахь удаагийн сонгууль энэ оны 6 дугаар сарын 26—ны өдрийн НЯМ гаригт явагдана.

Манай төрийн дээд байгууллагыг сонгох энэ сонгууль нь манай орны нийгэм, улс төрийн амьдралд чухал том үйл явдал бөгөөд манай ард түмэн МАХН, ардын засгийн газраа бат нягт хүрээлснээ дахин нотлон харуулна. МАХН—ын 15 дугаар их хурал хуралдаж, намын шинэ программ, улс эх орноо хөгжүүлэх IV таван жилийн төлөвлөгөөний удирдамжийг батлах ба Ардын Хувьсгалын түүхт 45 жилийн ойг Монголын ард түмэн өндөр амжилтаар угтаж байгаа нь бүр ч онцгой ач холбогдолтой юм.

Сонгуулийн компанит ажил, түүхт үйл явдлуудыг угтаж, хөдөлмөрчдийн улс төр, хөдөлмөрийн идэвхийг улам өрнүүлэх нь аймгийн нам, улс, олон нийтийн байгууллагуудын нэн тэргүүний зорилт болж байгаа учир нийт байгууллагын ажлыг сонгуулийн компанит ажилд чиглүүлж тэдгээрийн өмнө тавигдсан зорилтуудыг уг ажилтай холбон амжилттай биелүүлэх хэрэгтэй.

Сонгуулийг амжилттай явуулах нь бэлтгэлээс шалтгаална.

Сонгуулийн бэлтгэл ажлыг хангахдаа сонгуулийн дүрэм, БНМАУ—ын үндсэн хуулийн заалтыг гуйвалтгүй биелүүлж хэсэг, тойргийн комиссуудыг үүрэгт ажлаа гүйцэтгэхэд зохих туслалцаа үзүүлж сонгогчдын нэрсийн жагсаалтыг зөв гарган үнэмлэх олгох, ухуулах байруудыг байгуулан өдөр дутам тогтмол ажиллагаатай байлгах, санал хураах байр ба хайрцгуудыг бэлтгэх, хөдөлмөрчин олон түмний дотор ухуулан таниулах сурталчлах ажлыг өргөн зохиох ёстой.

Мөн хөдөлмөрчдийн хууль ёсны эрх эдлэхэд бүх талын туслалцаа үзүүлэх, депутатаар нэр дэвшигдэх хүмүүст хамгийн тэргүүний ажиллагаатай, сонгогч хөдөлмөрчдийн захиа даалгавар, итгэл найдварыг гуйвалтгүй биелүүлж чадах шалгарсан хүмүүсийг олж дэвшүүлэх хэрэгтэй.

Нэр дэвшүүлэх ба дэмжих хурал, уулзалтын хурал, сонгуулийн өмнөх зөвлөлгөөнийг урьдаас сайн бэлтгэн үзэл суртал, зохион байгуулалтын өндөр хэмжээнд явуулах ёстой.

Одоогийн байдлаар хэсэг, тойргийн зохион байгуулалт зарлагдаж хүн амын судлагааг гаргах, тойрог хэсэг, комиссуудыг байгуулан ухуулах байрууд байгуулагдаж байна.

Гэвч сонгуулийн тухай таниулга, үзүүлэн, сурталчилгаа, сумд тойрогт маш хангалтгүй зохиогдож, ухуулах байрууд удаашралтай байгуулагдаж байна.

Гачуурт, Мөнгөнморьт, Их Хайрхан зэрэг сум хороод сонгуулийн судалгаа, комиссын нэр дэвшилтийн материалыг заасан хугацаанаас хожимдуулсан удаа байв.

Сонгуулийг бэлтгэх ба явуулах тухай аймгийн Намын Хорооны тогтоол, сонгуулийн дүрмийг мөрдлөг болгож, сонгуулийн графикуудыг хатуу баримтлан ажил болгоход намын хороо, үүрүүд онцгойлон анхаарч БНМАУ-ын Ардын Их Хурлын сонгуулийг амжилттай явуулахад ухуулгын дайчин зорилтыг чиглүүлэх хэрэгтэй байна.

Ардын Их Хурлын сонгуулийг аж ахуйн зорилттой нягт холбож аймгийн намын бага хурал, МАХН—ын Төв Хорооны 8,9 дүгээр бүгд хурлын шийдвэрийг хэрэгжүүлэн, мал аж ахуй, газар тариалан, үйлдвэр худалдаа, барилга тээвэр, соёл гэгээрлийн байгууллагын 1966 оны эхний хагас жилийн зорилтыг сонгуулийн өмнө давуулан биелүүлцгээе.

МАХН—ын программ, IV таван жилийн төлөвлөгөөний удирдамжийн төслийг ард түмэн баяртай хүлээн авч байна

БНМАУ—ын улс ардын аж ахуй, соёлыг 1966—1970 онд хөгжүүлэх удирдамжийн төслийг хүлээн авах хөдөлмөрчдийн цуглаан Эрдэнэ сумын төвд боллоо.

Хурал дээр аймгийн ХБУ газрын дарга Батаа сонсгол тавив.

Цуглаанд сумын дунд сургуулийн захирал Батдорж, хүний их эмч Батмөнх, багш Сэргэлэн, Энхтөр нар үг хэлж, манай орныг 1966—70 онд хөгжүүлэх удирдамжийн төслийг сайшаагаад намын XV их хурал, улс хувьсгалын 45 жилийн ойг угтаж өөрсдийн ажил хөдөлмөртөө өндөр амжилт гаргана гэдгээ илэрхийлэн тодорхой үүрэг авцгаалаа.

Ч.Рагчаа

* * *

БНМАУ—ын улс ардын аж ахуй, соёлыг хөгжүүлэх 4 дүгээр таван жилийн төлөвлөгөөний талаар МАХН—ын 15 дугаар их хурлаас гаргах удирдамжийн төслийг хүлээн авах хөдөлмөрчдийн цуглаан Алтанбулаг сумын төвд боллоо.

Цуглаанд улс ардын аж ахуй, соёлыг хөгжүүлэх шинэ таван жилийн төлөвлөгөөний удирдамжийн тухай эвлэлийн үүрийн дарга Дорж сонсгол тавьж, МАХН—ын гишүүн Лувсан, Жанчив, багш Бямбаа, нэгдлийн гишүүн Лувсангомбо, Сандагжав нарын олон хүн үг хэлж, эх орондоо социализм байгуулах үйл хэрэгт зориг бадрангуй ажиллахаа илэрхийлэв.

(Идэвхтэн сурвалжлагч)

* * *

Саяхан Их Хайрханы уулын үйлдвэрийн дэргэдэх намын хорооны бүх гишүүдийн хурал болж МАХН-ын шинэ программ, БНМАУ—ыг 1966—70 онд хөгжүүлэх IV таван жилийн төлөвлөгөөний удирдамжийн төслийг хэлэлцэв.

Тус хурал дээр намын гишүүн Готов, Гончиг, Ширнэн нарын 20 шахам хүн үг хэлж намын программ, удирдамжийн төслийг сайшаагаад намынхаа шийдвэрийг биелүүлэхэд хүч хөдөлмөрөө дайчлан ажиллахаа илэрхийлцгээв.

Б.Сэнгээ

* * *

Зуунмод хотын үйлдвэр худалдааны байгууллагуудын дэргэдэх намын үүрийн бүх гишүүдийн хурал болж намын шинэ программын төсөл, таван жилийн төлөвлөгөөний төслийн талаар намын 15 дугаар их хурлаас гаргах удирдамжийн талаар намын үүрийн дарга Жүгдэр сонсгол тавьж хэлэлцүүлэв. Сонсголтой холбогдуулан 10 шахам хүн үг хэлж программ удирдамжийн төслүүдийг сайшаалаа.

Намын ахмад гишүүн Цэрэндаш, феодал, том лам нараас ард түмнийг дарлан мөлжиж, тарчилгаан зовоож байсныг өөрийн нүдээр үзсэн тухай товч дурьдаад Монголын ард түмнийг олон зуун жилийн дарлалаас ангижруулсан МАХН—ын туулж ирсэн зам, урьдах 3 удаагийн программын биелж ирсэн тухай дэлгэрэнгүй яриад намын программыг баяртай хүлээн авч байгаагаа илэрхийлэв.

Хүнсний комбинатын ажилчин, намын орлогч гишүүн Банзрагч таван жилийн төлөвлөгөөг нэг жилийн өмнө биелүүлж чадна гэж МАХН—даа илэрхийлэв.

А.Мөрнэрэн

Ардын Их Хурлыг сонгох сонгуулийн Зуунмод хотын сонгуулийн 218 дугаар тойргийн депутатаар Баянзүрх сумын «Сүхбаатарын зам» нэгдлийн дунд мэргэжлийн зоотехникч улсын аврага төлчин Д.Дэмчигийн нэрийг олон нийтийн байгууллагын дэргэдэх МХЗЭ—ийн үүрийн бүх гишүүдийн хурлаас дэвшүүлэв.

Хурал дээр МХЗЭ—ийн гишүүн Мандалмаа санал гаргаж Сүхээ, Жамбаа нар дэмжив. Нөхөр Дэмчиг 1961 оноос эхлэн Баянзүрх сумын «Сүхбаатарын зам» нэгдлийн үржлийн үхрийн 1 дүгээр фермийг хариуцан үнээг жил дараалан Сычов үүлдрийн бухаар эрлийзжүүлсэний дүнд энэ ферм 3 дугаар таван жилд 410 нэгдүгээр үеийн эрлийз үхэртэй болжээ.

Мөн хугацаанд сүүний төлөвлөгөөг 98—101 хувиар, бусад ажлын жилийн төлөвлөгөөг жил дараалан давуулан биелүүлж ирлээ.

Д.Жадамбаа

Шинэ машинууд хийгдэж байна

Батсүмбэрийн САА—н механик нөхөр Нямаа дарш хэрчигч машин санаачлан хийжээ. Энэ машин нь цахилгаанаар ажиллаж даршийг ухан хэрчиж, өөрөө савладаг учир хүний хүч хөдөлмөрийг ихээр хэмнэх ХАА—д чухал ашигтай машин болсон байна. Уг машиныг санаачлан хийгээгүй байхад хүмүүс хөлдүү даршийг сүхээр ухахад маш их хүч хөдөлмөр, цаг зарцуулж байжээ. Нямаа идэшний ногоо тариалах машин санаачлан хийж шинийг санаачлагчдын өдрийг тохиолдуулан ажилд оруулахаар шамдан ажиллажээ. Нямаа аймгийн шинийг санаачлагчдын II зөвлөгөөнийг угтаж 3-аас доошгүй өндөр бүтээлтэй шинэ санаачлага гаргана гэж ярьлаа.

Б.Цэрэнпүрэв

ИХ ХУРАЛДАА

Аймгийн Хүнсний комбинатын нарийн боовны тасгийнхан МАХН—ын 15 дугаар их хурлыг угтсан өндөр бүтээлийн ажлын өдрүүдэд нийт хүмүүс төлөвлөгөөгөө 119—147 хувиар биелүүлж ажилласны дотор 1965 оны аймгийн хүнсний үйлдвэрийн аврага Банзрагч, ажилчин Оргодол нар хошуучлан ажиллаж байна.

Цаашид ардын хувьсгалын 45 жилийн ойдоо хагас жилийнхээ төлөвлөгөөг хугацааны нь өмнө 100,8 хувиар биелүүлсэн амжилтаар бэлэг барихаар зориг төгөлдөр ажиллацгааж байна.

С.Бумбуу

Лениний комсомолоос сурцгаая

Залуу үеийг хувьсгалт дайчин уламжлалаар хүмүүжүүлдэг тухай

Аугаа Лениний Комсомолын байгууллагаас зохиож байгаа үзэл суртал, хүмүүжлийн ажилд ахмад үе, хувьсгалт уламжлалаас сурах асуудал чухал байр эзлэж байдаг ба энэ ажлыг олон арга хэлбэрээр явуулж байна. Залуучууд, багачууд эх орноо судлах, тойрон аялалаар явах, хөшөө дурсгал, музей үзвэрийн газар, түүхийн сэдвээр цуглаан зохиох, пионерийн ёслол хийж цэцэг тавих, үзсэн зүйлээсээ тэмдэглэл хөтлөн түүхээ судлаж заалгасан хичээлээ батжуулдаг ажээ.

Алтайн хязгаарын Комсомолын нэрэмжит атрын сангийн аж ахуй, атарт анхны мөр гаргасан трактороо сангийн аж ахуйн төвд дурсгал болгон тавьсан зэрэг түүхийн дурсгалт зүйлээ хайрлан хадгалж байнга өргөтгөж байгаа олон жишээ дурьдаж болох юм.

Комсомолын аливаа хурал,уулзалт идэвхтний семинар зөвлөлгөөнд заавал ахмад коммунистууд оролцож сургамж зөвлөлгөө өгдөгөөс гадна хүмүүжил сурлагаар дульхан залуучуудыг ахмад настнууд хүмүүжүүлэхээр тодорхой хугацаанд хариуцан авч ажилладаг байна.

Сургуулиудад байгуулагдсан Лениний тасалгаа бол идэрчүүдийг коммунист ёс зүйг эзэмшсэн Лениний үйл хэргийг мөнхжүүлэгчид болгож хүмүүжүүлэх төв нь болдог байна.

Чит мужийн Комсомолын хороо өөрийнхөө сониноор Лениний хичээл гэгчийг явуулж залуучуудад Лениний сургаал гэрээсийг судлуулж байна.

КОМОСОМОЛЫН БАЙГУУЛЛАГЫН УДИРДЛАГЫН АРГА БАРИЛ

Комсомолын байгууллагын хүч чадал нь олон мянган идэвхтэндээ байдаг.

Комсомолын тэргүүний идэвхтнүүдийг олон давхар сонгуулиас аль болохоор чөлөөлж, сэхээтэн мэргэжилтэн залуучуудыг идэвхтний эгнээнд өргөнөөр татан оролцуулдаг ба идэвхтнүүдийг шинээр сонгогдмогц гүйцэтгэх ажлыг нь биечлэн зааварлаж өгдөг байна.

Москва мужийн Комсомолын хороо, Комсомолын хэсгийн ахлагч, үүр, хороодын дарга, клубын эрхлэгч зэрэг идэвхтнүүдийн туршлагын сургуулийг үр дүнтэй зохиож зураг авахуулан, спортын дасгал хийлгэн тоглоом зааж үлгэр жишээ концерт, үдэшлэг зохиож төгсгөлд нь хамтралд очиж клубыг нь шинээр тохижуулан биеийн тамирын хичээл зааж, фото самбар байгуулж өгч заалгаснаа батжуулдаг юм байна.

Комсомолын гишүүнд элсэхэд бэлтгэх ажлыг эрхлэх Комсомолын сектор ажиллаж өргөдлөө яаж бичихээс эхлээд хамгийн нарийн зүйлийг зааж Комсомолын гишүүн хүн ямар байх тухай бүрэн ойлгуулж өгч гишүүнийхээ үүргийг нарийн чанд биелүүлэх үзлээр хүмүүжүүлдэг ажээ. Комсомолын төв байгууллагуудаас явуулах үзлэгийг сайн бэлтгүүлсний үндсэн дээр залуучуудын хүмүүжил боловсролын дээшлэлт, ажиллах нөхцлийн хангалт, соёлжилт зэрэг нэг ажлыг дагнан үзэж дүн шинжилгээ хийдэг нь үзлэгийн үр дүнг сайжруулдаг сайн талтай гэнэ.Комсомолын удирдах ажилтнууд гишүүдийн боловсрол, мэргэжил, зан төлөв, хүмүүжил, хариуцлага, ахуй байдалд нарийн судалгаа хийж хүн нэг бүртэй уйгагүй тодорхой ажиллаж байгаа нь Комсомолын ажилд амжилт гаргах эх сурвалж болдог байна.

Шинэ нийгмийг байгуулагч өв тэгш шинэ хүмүүсийг бэлтгэхийн нэг чухал шаардлага бол залуучуудын боловсролыг улам бүр дээшлүүлэх явдал гэж үзэж байна.

Чухам тийм учраас Комсомолд элсэгчдийн боловсролоо хэрхэн ахиулж байгаа, цаашид яаж ажиллах төлөвлөгөөтэй байгааг нь нарийн хэлэлцдэг байна.

Ажилчин, малчин, тариачин залуучуудын дунд оройн дунд, дээд сургуульд гэрээр сурах ажил ихэд өрнөжээ.

Хотын залуучуудыг мал аж ахуй, газар тариалангийн үйлдвэрлэл, сургуулийн сурагчдыг үйлдвэр хөдөө аж ахуйд илгээж тэднийг тогтвор суурьшилтай ажилллуулахын тул Комсомолын байгууллагууд их ажил хийж байна.

Тракторч комбайнчдад агро—техникийн анхны мэдэгдэхүүн, техник үйлчилгээний хичээл жил бүр 100 цаг, малчдад зоомал эмнэлэг, коммунист хүмүүжлийн сэдвээр 7 хоногт 2 цагийн хичээл заах зэргээр системтэй ажил явуулж байгаа зэрэг Комсомолын байгууллагын ажлын тэргүүний туршлагыг авч хэрэглэх нь МХЗЭ—ийн байгууллагуудын чухал зорилт байх ёстой.

Д. Товуу

Хаврын урь, ажлын бүтээл

Эрдэнэ сумын 2 дугаар фермийн Цэнд—Аюуш ахлагчтай 3 дугаар суурийнхан намынхаа 15 дугаар их хурал,яруу алдарт ардын хувьсгалын 45 жилийн ойгоо ажлын өрнүүн амжилтаар угтаж байна.

Эмнэг сургагч залуу

Бид тус суурьт очих зуураа, эмнэг сургаж яваа хүдэр байрын залуутай уулзлаа.

Эвлэлийн гишүүн энэ залууг Жадамбаа гэдэг.Тэрээр худгийн моторчин юм. Жадамбаа ажлын хаа чөлөө зазаар эмнэг сургадаг гэнэ. Тэр ярихдаа:

—Эмнэг сургахад юуны өмнө зөөлөн аргаар эдлэн номхруулах хэрэгтэй.

Эмнэгийг сургахдаа хамаагүй давхиснаас цээжий нь авах, доголгох явдал байдаг.

Иймээс эмнэг сургагч хүн бүр үүнийг анхаарах хэрэгтэй гэв.

Жадамбаа одоо 11 дэх эмнэгээ сургаж яваа нь энэ ажээ.

Суурийн ахлагчтай уулзахад

Энэ суурийн ахлагч, эвлэлийн гишүүн Цэнд—Аюуш 1964 онд залуу малчны сургууль төгсөөд суурийн ахлагчаар 2 жил гаруй ажиллахдаа нилээд дадлагажжээ. Цэнд—Аюушийн суурь 1965 оны сүүний төлөвлөгөөг 136,5 хувь, хөөвөр хялгасны төлөвлөгөөг 105 хувь, төлөө 100 хувь бойжуулсаны дээр өвс бэлтгэлийн төлөвлөгөөг 100 хувь биелүүлсэн учир 1966 оны 1 дүгээр сард болсон сумын тэргүүний сайчуудын зөвлөлгөөнөөр «Үлгэр жишээ» суурь болж, үлгэр жишээ суурьт шилжин явах туг, мөнгөн шагнал авчээ.

Эдний суурьт энэ жил 120 үнээ тугаллахаас 59 үнээ тугаллаж,төл нь бүрэн бойжиж байгаа бөгөөд хөөвөр хялгасны төлөвлөгөөг 110 хувиар биелүүлж, хүмүүжлийн ажлыг тогтмолжуулжээ.

Агент

Энэ суурьт малчин Цэвээн агентаар ажиллаад жил болж байгаа бөгөөд сар улирлынхаа төлөвлөгөөг тогтмол биелүүлдэг байна. Энэ хүн хөлдүү түүхий эдийн зүйлийг бусад суурьнуудаар явж тухай бүрд авдагаас гадна хүмүүсээс хэрэгцээтэй барааги захиалуулан, түүний дагуу ХБ ангидаа захиалга өгч авдаг байна.

Ингэж ажилласны үр дүнд 1 дүгээр улирлын бараа гүйлгээ 110 хувь, түүхий эдийн 50 гаруй нэр төрлийн зүйлийн төлөвлөгөөг 100 хувь биелүүлснээс 30 гаруй нэр төрлийн зүйлийг 110—400 хувиар биелүүлж, сумын ХБ ангиас тэргүүний агентад шилжин явах дарцаг, мөнгөн шагналын хамт авчээ.

Аврага саальчин

Саальчин Бүтэдмаа 1965 онд 15 үнээ хариуцан үнээ бүрээсээ 660 литр сүү саах амлалт аваад 780 литр сүү сааж төлөө бүрэн бойжуулсаны дээр хөөвөр хялгасны төлөвлөгөөг 170 хувь биелүүлж, сумын саалийн аврага болжээ.

Т. Рагчаа

НИЙТИЙН ХООЛНЫ АЖИЛТНЫ УЛСЫН ЗӨВЛӨЛГӨӨНИЙГ ӨНДӨР АМЖИЛТААР УГТАЯ

МАХН—ын Төв Хороо, нийтийн хоолны ажилтны улсын анхдугаар зөвлөлгөөнийг энэ оны 9 дүгээр сард хийлгэхээр чухал тогтоол гаргалаа.

Энэ тогтоолыг аймгийн Намын Хороо хүлээн авч тусгай комисс байгуулан төлөвлөгөөтэйгөөр ажиллуулж байна.

1965 онд манай аймгийн нийтийн хоолны газар 3,8 сая төгрөгийн хоол хийж борлуулсан нь 1961 оныхоос бараг 2 дахин өсч, тэргүүний ажилтай, хоолны газар хүмүүсийн too олширсоор байна.

Баянчандмань, Их хайрхан, Батсүмбэр, Жаргалант зэрэг сумдын гуанз малын гэдэс дотор, элдэв төрлийн хүнсний ногоо, мөөг, халиар, сүү цагаан идээг хоолонд өргөн хэрэглэж хямд үнэтэй, чанар сайтай хоол хийж хөдөлмөрчдийг хөнгөн шуурхай боловсон үйлчилж байна.

Лүн, Баянцогт сумдын нийтийн хоолны газрууд гуанзандаа уурын халаагуур тавьж ажилласан нь дулаан тохилог болсон байна.

Манай нийтийн хоолны газруудад ийм ажлын амжилт оновчтой саналууд гарч байгаа боловч энэ нь бүх нийтий хамарч чадаагүй байна.

ХБУ газрын системийн нийтийн хоолны газар өнгөрөгч оны хоол борлуулах төлөвлөгөөг 10,9 хувиар тасалжээ. Энэ нь нийтийн хоолны газарт ариун цэвэр,соёлч боловсон байдал жигд сайжраагүй, үйлчилгээний арга барил нь хөдөлмөрчдийн хэрэгцээ, өнөө үеийн шаардлагаас хоцорч байгаатай холбоотой юм.

Шинжлэх ухааны үндэслэлтэй зохиосон 500 нэр төрлийн хоолны шинэ жор батлагдан гараад 2 жил гаруй болж байхад уг жорыг ХАА—н нэгдэл, САА, сургууль, цэцэрлэг, ясли, эмнэлгийн хоолны газрууд одоо болтол хангалттай хэрэглээгүй байхад тэндэхийн удирдах нөхөд ч үүнийг анхаарахгүй байна.

Аймгийн төв хөдөө орон нутгийн зарим гуанз нь ан гөрөөс, загас шувууны мах, сүү цагаан идээ, мөөг, халиар, гонид зэрэг амтатныг ч муу ашиглаж байна.

Түүнчлэн нийтийн хоолны газар байх сав суулга, багаж хэрэглэлийн норматив хэмжээг ч баримтлахгүй байна.

Бас халбага, сэрээ,хутганы нэг загварын хайрцаг гуанз, нийтийн хоолны газар бүрт байхгүйгээс эдгээр зүйлээ ил задгай овоолж үйлчилгээ ариун цэврийн дүрэм зөрчиж байна.

Мөн зарим нэгдэл, САА—н харъяа нийтийн хоолны газар хүнс материал, түлш усаар тасалдан үйлчилгээгээ хаах явдал үзэгдэж байна.

ХБУ газрын системийн нийтийн хоолны газруудад тавигдсан машин, тоног төхөөрөмжийг зохисгүй эдэлж гэмтээх, үйлчилгээний цагийн хуваарийг зөрчиж орой нээх, эрт хаах зэрэг ноцтой дутагдал оршсоор байна.

Нийтийн хоолны газрууд нь хоолыг хэдэн өдөр давтан хийдэг дутагдлыг эцэс болгож, төлөвлөгөөт цэсийг 7, 10, 15 хоногоор гарган, түүнийхээ дагуу хоол хийх, хоолны нэр төрлийг олшруулах, амт чанарыг сайжруулах, хөдөлмөрчдийг хөнгөн шуурхай зөв боловсон үйлчлэх хэрэгтэй.

Нийтийн хоолны бүхий л газруудыг МХЗЭ, эмэгтэйчүүд, гэгээрлийн байгууллага зэрэг олон нийтийн байгууллагуудад шефлүүлэх ажлыг өргөн зохиох хэрэгтэй.

МАХН—ын XV их хурал, ардын хувьсгалын 45 жилийн ойг угтаж бүх нийтийн хоолны газрын ажилтан ажилчид, мэргэжилтэн бүр ажлын арга барилаа шинэчлэн сайжруулж хариуцсан ажил дээрээ өндөр бүтээл гаргахын тулд бүхий л бололцоогоо дайчлан ажиллаж, зөвлөлгөөнөө шинэ шинэ амжилтаар угтацгаая.

Ч. Рэнцэнхорлоо